

Vanwege de coronamaatregelen staan de tafels op afstand van elkaar in Den Helder bij Schakel aan Zee, een internationale schakelklas voor anderstalige leerlingen tussen 12 en 18 jaar.

asielzoekerscentra in Den Helder. “Ik spreek zowel Arabisch als Koerdisch maar misschien nog wel veel belangrijker is het feit dat ik dezelfde achtergrond heb als deze jongeren. Ik weet hoe je je voelt als je onzeker bent over je toekomst en als je in spanning zit of je wel of geen status krijgt. Het is op zo’n moment heel moeilijk om je te concentreren op zoiets als het leren van een nieuwe taal. Ik belde dan met deze leerlingen en kon ze dan geruststellen en duidelijkheid geven over de situatie.”

Wat ook hielp is dat veel van deze jongeren haar zien als rolmodel. “Ik ben voor hen iemand die het geschopt heeft tot docent in Nederland. Daar hebben ze respect voor en dat motiveert hen weer.”

Toch zijn er ook leerlingen bij Schakel aan Zee die maar weinig toekomstperspectief zien, vertelt Peters. “Hier in Den Helder hebben we een azc waar asielzoekers het laatste deel van hun procedure doorlopen. Sommigen weten dat ze geen status gaan krijgen en dat ze uiteindelijk terug moeten naar het land van herkomst. Dat maakt het lastig om deze jongeren te motiveren voor school. En als ze dan 18 jaar worden, valt ook de voogdij weg waardoor ze aan hun lot worden overgelaten.” Meerderjarige leerlingen hoeven vanaf dat moment niet meer naar school, maar van Peters mogen ze blijven komen. “Als ze een positieve instelling hebben, dan zijn ze welkom en dan zorg ik voor de bekostiging. Je kunt er niet te veel hebben, anders kost het te veel geld,

‘Deze jongeren hebben structuur en een doel in hun leven nodig’

maar een handvol op honderd leerlingen is te doen. Hierdoor houden we deze jongeren van de straat en proberen we ze een toekomstperspectief te bieden. Als we weten dat ze terug moeten naar het land van herkomst dan stemmen we het onderwijs daarop af. We geven ze dan bijvoorbeeld lessen in ondernemen of in fietsreparatie, zodat ze iets kunnen als ze eenmaal terug zijn in hun eigen land.”

TAALRAP

In de klas bij Gerard Bras zitten de leerlingen in-tussen met hun vingers te knippen op de maat van een taalrap die de NT2-docent keer op keer afspeelt op zijn laptop. Het thema is vakantie. Alperen uit Turkije blijft moeite houden met het woord bus dat hij steeds weer als buus uitspreekt. “Uitspraak is toch wel heel belangrijk”, zegt Bras, “want je kunt nog zo goed Nederlands lezen en schrijven, als je je niet verstaanbaar kunt maken kan dat problemen opleveren.”

Later vertelt Bras dat lesgeven soms lastig is met een groep die qua niveau zo divers is. “Vaak komt dat ook door het leeftijdsverschil. Ik heb 13-jarigen maar ook 19-jarigen in mijn groep. Voor de coronacrisis kon ik leerlingen vaker in groepjes laten werken waardoor het eenvoudiger is te differentiëren. Nu vrijwel alles klassikaal moet, is dat niet goed mogelijk.”

Ordeproblemen heeft Bras vrijwel nooit. “Leerlingen zijn hier veel rustiger dan in het reguliere onderwijs. Vaak komen ze uit landen waar het schoolsysteem veel strenger is zoals Iran of Eritrea. Op een rare manier plukken wij daar de vruchten van: leerlingen hebben veel respect voor de docent en voor hiërarchie.”

Bras heeft soms te maken met leerlingen die door hun oorlogs- en vluchtervaringen getraumatiseerd zijn. “Om dat te herkennen worden we getraind tijdens studiedagen, maar het is niet onze taak daar echt iets mee te doen. Als ik denk dat het echt niet goed gaat met een leerling, geef ik dat natuurlijk wel aan bij de ondersteuningscoördinator.” Peters benadrukt dat bij Schakel aan Zee goed bewaakt wordt waar de grens tussen docent en hulpverlener ligt. “In het team vragen we ons continu af: van wie is het probleem eigenlijk? Maar die vraag is lastiger te beantwoorden als er geen ouders in beeld zijn.”

STRUCTUUR

Schakel aan Zee start komend schooljaar weer met volle klassen. Gelukkig maar, vindt Peters. “Deze jongeren hebben structuur en een doel in hun leven nodig. Vaak is school het enige dat ze hebben.” Waarschijnlijk zakt het leerlingenaantal van 97 leerlingen naar 70, omdat sommigen uitstromen naar het mbo en omdat anderen verhuizen. Peters: “Er was een tijd dat een leeg bed in een azc meteen weer werd opgevuld, maar dat is niet meer zo nu de vluchtelingenstroom is afgenomen. Ooit hadden we hier zelfs 240 leerlingen rondlopen. Maar of het er nu 240 zijn of 70 zijn, wij staan voor deze leerlingen klaar. Wat dat betreft is het hier heerlijk werken: er heerst een mentaliteit van aanpakken. Er heeft hier nog nooit iemand gemopperd over taakbeleid en er is nog nooit een groep leerlingen naar huis gestuurd omdat er geen vervanging was. De mensen hebben stuk voor stuk passie voor hun werk. Eerlijk gezegd is dat hard nodig, ander red je het hier niet.” ■

School is voor veel nieuwkomers het enige houvast

Werken in een internationale schakelklas is niet vergelijkbaar met een baan op een 'gewone' school. Ook in coronatijd niet, zo blijkt bij Schakel aan Zee in Den Helder.

Gerard Bras, docent Nederlands als tweede taal (NT2), maakt een lesonderdeel van het invullen van het AVG-formulier dat het *Onderwijsblad* toestemming geeft om in zijn klas te fotograferen. “Het woord ‘onderwijs’ betekent zoiets als school, en ‘blad’ is een ander woord voor tijdschrift. In Nederland heeft zo’n beetje elke beroepsgroep wel een eigen vaktijdschrift. Voor artsen is er bijvoorbeeld een eigen tijdschrift maar dus ook voor leraren.”

De elf leerlingen, afkomstig uit landen als Syrië, Iran, Portugal, Polen, Eritrea, Turkije en Brazilië, buigen zich bij het schrijven aan hun tafeltje voorover, alsof ze een examen aan het maken zijn. Vanwege de coronamaatregelen staan de tafels anderhalve meter afstand van elkaar zodat het helemaal op een examentafereel lijkt. Bras: “O ja, jullie zien onderaan op het formulier waar je je handtekening moet zetten het woordje ‘te’ staan: ‘te’ is hier zoiets als ‘waar’, dus in welke plaats.”

‘Het is moeilijk Nederlands te leren in een AZC waar je geen Nederlands hoort’

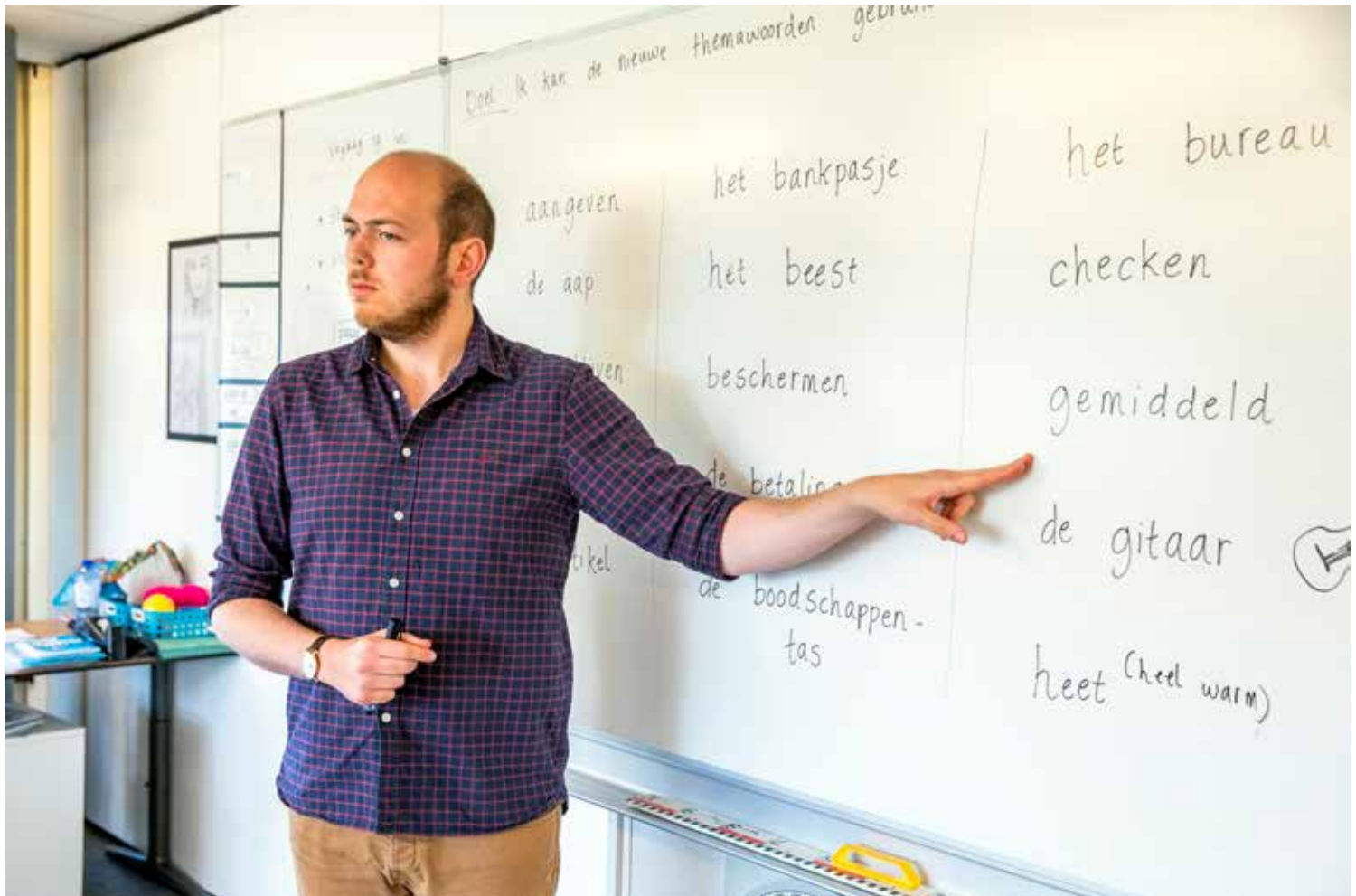
NIEUWKOMERS

We zijn in Den Helder bij Schakel aan Zee, een internationale schakelklas voor anderstalige leerlingen tussen 12 en 18 jaar. De nieuwkomers worden op deze school, onderdeel van scholengemeenschap Scholen aan Zee, in twee jaar klaargestoomd voor het reguliere onderwijs, veelal mbo. De nadruk ligt op

het leren van de Nederlandse taal en de Nederlandse gebruiken, zodat deze jongeren leren zelfstandig te functioneren in onze maatschappij. isk-directeur Ria Peters legt voor aanvang van de lesdag uit, hoe anders haar school is dan een ‘gewone’ school. “Veel van onze leerlingen zijn vluchteling en verblijven in een azc, maar we hebben ook kinderen van statushouders die wachten op een woning of van buitenlandse arbeiders. Het moeilijkste van dit werk is dat leerlingen soms ineens vertrokken zijn, omdat ze worden uitgewezen, zijn overgeplaatst naar een ander azc of dat hun ouders een huis hebben toegewezen gekregen in een andere plaats. En dat terwijl je net een band hebt opgebouwd met die betreffende leerling. Dat hakt erin.”

TE LAAT

Vanwege corona zijn de klassen halfvol. De laatste leerling wandelt om 8.50 uur op z’n dooie akkertje binnen. “Victor, waarom ben je te laat”, vraagt Bras. “Ja sorry, verslapen”, antwoordt de leerling. “Verslapen? Oh, dan

Gerard Bras, docent Nederlands als tweede taal (NT2) bij Schakel aan Zee:
 “Het moeilijkste van dit werk is dat leerlingen soms ineens vertrokken zijn.”

valt vijf minuten nog mee”, reageert Bras gevat.

Bras en Peters zijn blij dat ze sinds een paar weken weer leerlingen kunnen ontvangen. “De afgelopen maanden hebben we als team veel energie gestoken in het afstandsonderwijs,” vertelt Peters. “Gemotiveerde leerlingen met een betrokken gezin op de achtergrond zijn in die periode ook vooruitgegaan, maar dat geldt niet voor veel andere leerlingen. Het is moeilijk om Nederlands te leren als je in een azc zit waar je de hele dag geen Nederlands hoort. We waren bij die leerlingen allang blij dat we ze allemaal in beeld hadden.” Speciaal voor die groep leerlingen maakte Schakel aan Zee gebruik van de drie Arabisch sprekende collega’s uit het team. “Zij hadden vrijwel dagelijks contact met deze leerlingen via de telefoon of beeldbellen. Dat was dan vaak gewoon een praatje waarbij een leerling ook zijn of haar eigen ervaringen kon delen.”

NIEUWKOMERS

Docente Nazik Aladin, zelf in 1999 gevlucht vanuit Irak, is een van de collega’s die veel belde met leerlingen in de twee ►